

На този ден преди 34 години се взривява един от реакторите на АЕЦ „Ленин” до гр. Чернобил в Украинска ССР, което довежда до най-тежката ядрена катастрофа в света.

Строежът на централата започва през 1970 г. При настъпването на инцидента атомната централа разполага с 4 атомни реактора, въведени в експлоатация съответно през 1977, 1978, 1981 и 1983 г.

Как се стига до аварията

Аварията става в резултат на планирано учение на персонала за спиране на реактор №4 при затруднени условия, както и тестване на самозахранваща система на 26 април 1986 г.

Имитирана е авария в електрическата система на Украйна, при която реакторът и неговото управление не получават ток отвън. Въртящият се по инерция вал на турбината би трябвало да произвежда ток още няколко часа, достатъчен за собствените нужди на реактора. През това време персоналет трябва да спре реактора.

Написано от Христо Христов
Неделя, 26 Април 2020 14:08

Мощността на реактора е намалена на 1000 MW вместо обичайните за него 3200 MW, за да се осигури безопасно протичане на тренировката. В действителност изходната мощност пада до 30 MW. Това позволява увеличаване на концентрацията на поглъщащия неутрони ксенон-135, който е продукт на делене от ядрата на уран-235 и се натрупва в активната зона на реактора при намаляване на мощността.

При опит да се възстановят желаните първоначално 1000 MW, концентрацията на ксенон-135 ограничава мощността до около 200 MW. За да се компенсират въведената отрицателна реактивност от натрупания ксенон-135, контролните прътове, служещи за регулиране на скоростта на верижната реакция на делене, са извадени от активната зона на реактора над допустимата височина според инструкциите за безопасност.

Тъй като циркулацията на охлаждащата вода в реактора е намалена, охладителят се нагрява много бързо до степен на кипене и образува парни джобове в тръбите които го пренасят. Една от особеностите на графитния реактор РБМК е големият положителен температурен коефициент на реактивност (мощностен и паров), което означава, че мощността на реактора расте с увеличаване на концентрацията на парата.

Произвежданата от реактора мощност бързо се увеличава и операторите се опитват да спрат реактора като нареждат аварийно ръчно спиране, което означава бързо и пълно вкарване на контролните пръти в зоната на реактора. Поради бавната скорост на механизма, задвижващ прътите, графитните върхове на прътите и временното изместване на охладителя, тези действия на практика ускоряват реакцията.

Мощността на реактора скача с 10 пъти и довежда до експлозия

В рамките на няколко секунди мощността на реактора скача до около 30 000 MW, т. е. 10 пъти повече от мощността в нормален режим. Прътите с ядрено гориво започват да се топят, а налягането на парата бързо се увеличава и предизвиква голяма експлозия.

Тя изхвърля и разрушава капака на реактора, тежаш 1200 тона, счупвайки охладителните тръби и разрушавайки част от покрива. Когато въздухът влиза в съприкосновение с графитния забавител от вътрешността на реактора, графитът се

запалва. По-голямата част от последвалото радиоактивно замърсяване е резултат от огъня, който разпръсква радиоактивните частици в атмосферата.

Експлозията предизвиква облак от радиоактивни отпадъци, който преминава над части от СССР, Източна Европа и Скандинавия. Обширни райони в Украйна, Беларус и Русия са замърсени, а около 200 000 души са евакуирани от родните си места. Близко 60% от радиоактивните отпадъци падат на територията на Беларус.

Причината за катастрофата

Смята се, че основна причина за аварията е човешкият фактор. Поради споменатата по-горе кадрова политика операторите, извършващи експеримента, са били с недобра подготовка. Голяма част от информацията за работата на реакторите е била обявена за военна тайна и засекретена. Включително и фактът, че този тип реактори при липса на добро охлаждане увеличават мощността си. Станалата авария с частично разтопяване на активната зона е била укрита, вместо да се анализира и доведе до знанието на персонала, за да не се повтори. Връх на всичко е, че планът за тренировката не е бил одобрен от Държавният атомен надзор, както и това, че по време на строежа, са констатирани процедурни нарушения по време на строежа, които са подминати безмълвно.

В Чернобил борбата за удържане на замърсяването и спиране на още по-голяма катастрофа включва над 500 000 работници и се изчислява приблизително на 18 млрд. долара. Смъртоносните и осакатяващи ефекти от рак и аномалии все още продължават да се проявяват и изчисляват.

Последствията от ядрената авария

Според доклад на „Грийнпийс“ от 2006 г., Чернобилската катастрофа е довела до над четвърт милион случая на рак, от които почти 100 000 са се оказали фатални. През 2011 г. Съюзът на загрижените учени – неправителствена организация, предполага, че броят на смъртните случаи вследствие на Чернобил ще варира около 25 000 – шест пъти

Написано от Христо Христов
Неделя, 26 Април 2020 14:08

над прогнозата на ООН. Според Международната агенция за ракови изследвания, инцидентът ще отнеме живота на 16 000 европейци до 2065 г.

В радиус от 30 км около Чернобил е обособена т. нар. „Зона за отчуждаване“. Дори днес радиацията там е толкова висока, че работниците, поддържащи бетонния саркофаг, работят по пет часа на ден за един месец, след което почиват 15 дни. Според украинските власти тази територия няма да бъде подходяща за живот в следващите 20 000 години.

Призракът Припят

След трагедията Припят – град в Киевска област, Северна Украйна, е изоставен завинаги. Градът е построен в началото на 70-те години, за да обслужва електроцентралата. Населението му достига 50 000 души.

Целият град е евакуиран след Чернобилската авария през 1986 г. Припят е най-близкият град (на 3 км) до атомната централа. Намира се близо до границата с Беларус, недалеч и от границата с Русия, на 15 км от Чернобил и на 95 км от столицата Киев.

Днес градът е своеобразен музей на последните години на Съветската епоха. С напълно изоставени жилищни блокове (от които 4 блока никога не са използвани), плувни басейни и болници, в които всичко е непокътнато, от вестници до детски играчки и дрехи. Припят и околните райони няма да бъдат пригодни за обитаване от хора през следващите няколко века.

Градът е достъпен и относително безопасен по пътищата, макар и при придвижване с дозиметър. Вратите на всички сгради са отворени, за да се намали риска за посетителите, но много от тях са акумулирали твърде много радиоактивни материали, за да могат да се посещават безопасно.

Нов защитен саркофаг

Ядрената катастрофа в Чернобил повдига въпроса за безопасността на съветската ядрена енергетика, като за известно време забавя развитието ѝ.

За построяването на новата защитна обвивка за чернобилския реактор ще бъдат похарчени 1,2 млрд. долара. Сравняваната с ковчег структура ще пази останките на призрачния реактор и ще замени остарялата бетонна черупка. Структурата ще тежи 29 000 т, ще бъде дълга 164 м, а височината ѝ ще достига 110 м. Саркофагът ще съдържа високотехнологично оборудване за извършването в пълна безопасност на операциите по обеззаразяване на вътрешността на авариралата централа.

Скриване на аварията в Чернобил от комунистическия режим в България

Ръководството на БКП начело с Тодор Живков скрива от българското общество аварията в съветската АЕЦ през 1986 г. Престъпното мълчание довежда до това, че хората, поставени в информационно затъмнение, не могат да предприемат елементарни мерки за своята и на семействата и животните защита. Почти всички медии в България, които припомнят годишнината от атомната авария в Чернобил, пропускат този факт.

В същото време след аварията Пето управление на ДС – Управление за безопасност и охрана (УБО), се грижи подобаващо за комунистическата върхушка като в специална лаборатория проверява храната и напитките, предназначени на висшето партийно ръководство, които разнася в домовете им в защитени от радиация контейнери.

Под натиск от Москва официално съобщение за аварията е направена с няколко дни закъснение, когато вече радиационният облак е минал над територията на България.

Тодор Живков, който е генерален секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет, престъпно мълчи. След аварията замълчава и тогавашният министър-председател Георги Атанасов. 25 години краха на комунизма в почти всички

Написано от Христо Христов
Неделя, 26 Април 2020 14:08

исторически изследвания на българските историци Живков е описван като държавник, който се е грижил за народа.

Истината за мълчанието на Живков

Истината не е спестена само в най-подробната биография на бившия комунистически ръководител [„Тодор Живков. Биография”](#) на разследващия журналист и изследовател на архивите от периода на комунистическия режим Христо Христов, в която е отделено и специално място на действията на Живков и комунистическата власт след аварията в Чернобил.

През 1990 г. Главна прокуратура завежда дело за бездействието на комунистическото управление след атомната авария. Живков обаче не е сред обвиняемите.

През 1993 г. Върховния съд признава за виновни и осъжда по делото „Чернобил” бившият вицепремиер Григор Стоичков и Любомир Шиндаров, бивш главен санитарен инспектор, на по две години лишаване от свобода за неспазване на нормите за радиационна защита, като с това са допуснали опасност за населението в България при аварията на съветската атомна електроцентрала през 1986 г.

Повече за престъпното бездействие на [комунистическата власт прочетете – ТУК](#) .

Видео от Чернобил вижте в [„Черния календар на комунизма”](#) .